

Liite 1- Länsi-Uudenmaan joukkoliikenteen järjestämistapaselvitys, vaihtoehtoiset skenaariot

12.4.2022

Joukkoliikenteen järjestämiseen ja hankintaan liittyviä tehtäviä

Työn aikana on tunnistettu runsaasti erilaisia Länsi-Uudenmaan avoimen joukkoliikenteen järjestämiseen ja hankintaan liittyviä tehtäviä. Tässä ei ole esitetty koulu- ja sotekuljetusten järjestämiseen ja hankintaan liittyviä tehtäviä. Niiden on oletettu säilyvän nykyisellään.

Seuraavilla sivuilla on esitetty, minkä tahon vastuulla tunnistetut tehtävät eri skenaarioissa ovat, ja lisäksi minkälaisia vaikutuksia skenaarioiden mukaisesta joukkoliikenteen järjestämisestä aiheutuisi Elylle, kunnille, liikennöitsijöille sekä matkustajille.

Määritellyt vastuutahot voivat toteuttaa tunnistetut tehtävät omana työnään tai ulkoistaa ne kolmannelle osapuolelle.

Eri skenaarioissa hankittava liikenne kilpailutetaan yhtenä tai useampana kokonaisuutena, mikä vain nähdään kilpailun varmistamisen kannalta parhaana vaihtoehtona.

Liikenteen hankinta	Äkillinen liikenteen hankinta	Kaluston määrittely
Sopimusohjaus	Maksutapojen määrittely	Tilaajabrändäyksen määrittely
Sopimusseuranta	Lippu- ja maksujärjestelmän tekninen määrittely	Asiakaspalvelu
Linjasto/reittisuunnittelu	Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta	Asiakaspalvelukanavien määrittely
Aikataulusuunnittelu	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus	Palvelun seuranta ja laadunvalvonta
Autokierro- ja vuorosuunnittelu	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään	Maksuosuuksien jakamisesta sopiminen
Palvelutasomäärittely	Infojärjestelmän määrittely	Operatiivinen toiminta + suunnittelu
Taloudellinen resursointi, budjetointi	Matkustajainformaation tuottaminen	Häiriötiedotus
Lippulajien ja -hintojen määrittely	Pysäkki-info ja -infra tiealueella	Kunnan toiveiden tuominen suunnitteluun
Kunnan päätöksen- tekoprosessin läpikäynti	Pysäkki-info ja -infra kuntien alueella	Häiriöpäivystys virka-ajan ulkopuolella
Suunnitteluyhteistyö	Kuntalaisten palautteiden vastaanottaminen	Matkustajatietojen kerääminen, tilastojen seuranta

Nykytilanne

Nykytilanteessa joukkoliikenteen järjestämisessä Länsi-Uudellamaalla eri toimijat tekevät osin päällekkäistä työtä ja lisäksi palvelun laatua on haastavaa kehittää.

Joukkoliikennepalveluun liittyviä, tunnistettuja ja tiedostettuja ongelmia on vaikea poistaa.

Oheinen kuvaus ei ole tehtäväkohtaisella tarkkuudella laadittu, vaan kuvaa enemmänkin yleisellä tasolla nykyisin vallitsevaa tilannetta.

		Vastuut				
		Uudenmaan ELY-keskus		Kunnat		Liikennöitsijät
Liikenteen hankinta	Maksutapojen määrittely	Liikenteen hankinta	Maksutapojen määrittely	Sopimusseuranta		Sopimusseuranta
Sopimusohjaus	Lippu- ja maksujärjestelmän tekninen määrittely	Sopimusohjaus	Lippu- ja maksujärjestelmän tekninen määrittely	Linjasto/reittisuunnittelu		Linjasto/reittisuunnittelu
Sopimusseuranta	Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta	Sopimusseuranta	Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta	Aikataulusuunnittelu		Aikataulusuunnittelu
Linjasto/reittisuunnittelu	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus	Linjasto/reittisuunnittelu	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus	Autokierto- ja vuorosuunnittelu		Autokierto- ja vuorosuunnittelu
Aikataulusuunnittelu	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään	Aikataulusuunnittelu	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään	Lippulajien ja -hintojen määrittely		Lippulajien ja -hintojen määrittely
Autokierto- ja vuorosuunnittelu	Infojärjestelmän määrittely	Autokierto- ja vuorosuunnittelu	Infojärjestelmän määrittely	Kaluston määrittely		Kaluston määrittely
Palvelutasomäärittely	Matkustajainformaation tuottaminen	Palvelutasomäärittely	Matkustajainformaation tuottaminen	Asiakaspalvelukanavien määrittely		Asiakaspalvelukanavien määrittely
Taloudellinen resursointi, budjetointi	Pysäkki-info ja -infra tiealueella	Taloudellinen resursointi, budjetointi	Pysäkki-info ja -infra tiealueella	Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta		Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta
Lippulajien ja -hintojen määrittely	Pysäkki-info ja -infra kuntien alueella	Lippulajien ja -hintojen määrittely	Pysäkki-info ja -infra kuntien alueella	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus		Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus
Kaluston määrittely	Operatiivinen toiminta + suunnittelu	Kaluston määrittely	Operatiivinen toiminta + suunnittelu	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään		Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään
Asiakaspalvelukanavien määrittely	Maksuosuuksien jakamisesta sopiminen	Asiakaspalvelukanavien määrittely	Maksuosuuksien jakamisesta sopiminen	Infojärjestelmän määrittely		Infojärjestelmän määrittely
Palvelun seuranta ja laadunvalvonta	Äkillinen liikenteen hankinta	Palvelun seuranta ja laadunvalvonta	Äkillinen liikenteen hankinta	Matkustajainformaation tuottaminen		Matkustajainformaation tuottaminen
Matkustajatietojen kerääminen, tilastojen seuranta		Kuntalaisten palautteiden vastaanottaminen	Äkillinen liikenteen hankinta	Operatiivinen toiminta + suunnittelu		Operatiivinen toiminta + suunnittelu
		Matkustajatietojen kerääminen, tilastojen seuranta		Palvelun seuranta ja laadunvalvonta		Palvelun seuranta ja laadunvalvonta
Tehtävät, joista kukaan ei vastaa						
Tilaaibrändäyksen määrittely		Häiriöpäivystys virka-ajan ulkopuolella		Häiriötiedotus		Keskitetty asiakaspalvelu

VEO+

Nykyisen järjestämistavan parannettu malli, jossa keskeisiin nykytilanteen ongelmiin on pyritty löytämään ratkaisut. Ongelmien ratkaiseminen on kuitenkin hyvin haastavaa ja se onnistuu käytännössä vain sopimusliikenteen osalta ja siihen tarvitaan lisärahoitusta.

Tehtäväkenttä ei juurikaan muutu nykytilanteesta, ja päällekkäistä työtä tehdään edelleen. Kunnat voivat ottaa suurempaa roolia esim. matkustajainformaation kehittämisessä ja keskitetyn asiakaspalvelun järjestämisessä.

Tilaaajabrändäykseen ja häiriöpäivystykseen liittyviä tehtäviä on vaikeaa toteuttaa järkevällä tavalla.

		Vastuut		
		Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät
Liikenteen hankinta	Maksutapojen määrittely	Liikenteen hankinta	Maksutapojen määrittely	Sopimusseuranta
Sopimusohjaus	Lippu- ja maksujärjestelmän tekninen määrittely	Sopimusohjaus	Lippu- ja maksujärjestelmän tekninen määrittely	Linjasto/reittisuunnittelu
Sopimusseuranta	Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta	Sopimusseuranta	Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta	Aikataulusuunnittelu
Linjasto/reittisuunnittelu	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus	Linjasto/reittisuunnittelu	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus	Autokierto- ja vuorosuunnittelu
Aikataulusuunnittelu	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään	Aikataulusuunnittelu	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään	Lippulajien ja -hintojen määrittely
Autokierto- ja vuorosuunnittelu	Infojärjestelmän määrittely	Autokierto- ja vuorosuunnittelu	Infojärjestelmän määrittely	Kaluston määrittely
Palvelutasomäärittely	Matkustajainformaation tuottaminen	Palvelutasomäärittely	Matkustajainformaation tuottaminen	Asiakaspalvelukanavien määrittely
Taloudellinen resursointi, budjetointi	Pysäkki-info ja -infra tiealueella	Taloudellinen resursointi, budjetointi	Pysäkki-info ja -infra kuntien alueella	Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta
Lippulajien ja -hintojen määrittely	Pysäkki-info ja -infra kuntien alueella	Lippulajien ja -hintojen määrittely	Operatiivinen toiminta + suunnittelu	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus
Kaluston määrittely	Operatiivinen toiminta + suunnittelu	Kaluston määrittely	Maksuosuuksien jakamisesta sopiminen	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään
Asiakaspalvelukanavien määrittely	Maksuosuuksien jakamisesta sopiminen	Asiakaspalvelukanavien määrittely	Kunnan toiveiden tuominen suunnitteluun	Infojärjestelmän määrittely
Palvelun seuranta ja laadunvalvonta	Äkillinen liikenteen hankinta	Palvelun seuranta ja laadunvalvonta	Kunnan päätöksen- tekoprosessin läpikäynti	Matkustajainformaation tuottaminen
Matkustajatietojen kerääminen, tilastojen seuranta		Kuntalaisten palautteiden vastaanottaminen	Äkillinen liikenteen hankinta	Operatiivinen toiminta + suunnittelu
		Matkustajatietojen kerääminen, tilastojen seuranta	Keskitetty asiakaspalvelu	Palvelun seuranta ja laadunvalvonta

Tehtävät, joita on haastava toteuttaa järkevästi

Tilaaajabrändäyksen määrittely

Häiriöpäivystys virka-ajan ulkopuolella

Häiriötiedotus

VEO+: vaikutukset

	Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät	Matkustaja
+	+ Skenaario vaatii vähiten muutoksia			
-	- Markkinaehtoisen lyhyt ilmoitusvelvollisuus	- Markkinaehtoisen lyhyt ilmoitusvelvollisuus		- Ei edelleenkään yhtenäistä lippujärjestelmää - Liikenne ei kehity yhtenäisesti koko alueella
Mahdollisuudet		+ Mahdollisuus ottaa suurempaa roolia	+ Kilpailu ei kovene, mahdollisuus saada lisää liikennettä uuden sopimusliikenteen myötä	+ Riippuu lisärahan määrästä + Mahdollisuus keskitettyyn asiakaspalveluun ja laadukkaampaan matkustajainformaatioon
Riskit	- Markkinaehtoisen lyhyt ilmoitusvelvollisuus	- Markkinaehtoisen lyhyt ilmoitusvelvollisuus	- Lisäostovuorot pois markkinaehtoisesta liikenteestä	

Skenaario 1 Brutto-ELY

Suunnittelualueen kuntien markkinaehtoinen liikenne otetaan haltuun. Uudenmaan ELY-keskus vastaa suunnittelualueen avoimen joukkoliikenteen järjestämisestä ja tilaa liikenteen bruttohankintana.

Vastuut		
Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät
Liikenteen hankinta	Taloudellinen resursointi, budjetointi	Autokierto- ja vuorosuunnittelu
Maksuosuuksien jakamisesta sopiminen		Operatiivinen toiminta + suunnittelu
Palvelutasomäärittely		Asiakaspalvelu
Suunnitteluysteistyö		Häiriötiedotus
Sopimusohjaus ja -seuranta	Kunnan toiveiden tuominen suunnitteluun	
Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus?		
Tilaajabrändäyksen määrittely	Häiriötiedotus	
Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta	Lippulajien ja -hintojen määrittely	Kuntalaisten palautteiden vastaanottaminen
Asiakaspalvelukanavien määrittely	Lippu- ja maksujärjestelmän tekninen määrittely	Kunnan päätöksen- tekoprosessin läpikäynti
Palvelun seuranta ja laadunvalvonta	Infojärjestelmän määrittely	Pysäkki-info ja -infra kuntien alueella
Matkustajainformaation tuottaminen	Maksutapojen määrittely	Matkustajatietojen kerääminen, tilastojen seuranta
Pysäkki-info ja -infra tiealueella	Linjasto/ reittisuunnittelu	
Infojärjestelmän toteutus	Aikataulusuunnittelu	
	Kaluston määrittely	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään

Skenaario 1

Brutto-ELY: vaikutukset

	Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät	Matkustaja
+	<ul style="list-style-type: none"> + Ennustettavuus, parempi seurattavuus + Kokonaisuuden hallinta + Täydet mahdollisuudet vaikuttaa liikenteeseen + Lisää kilpailua 	<ul style="list-style-type: none"> + Vastuu enemmän ELY:llä, joukkoliikenneyhteistyö keskitetty + Ennustettavaa joukkoliikennepalvelua + Mahdollisuudet vaikuttaa liikenteeseen 	<ul style="list-style-type: none"> + Tarjouksen tekeminen riskittömämpää, koska lipputuloriski puuttuu + Tarjouksen tekeminen on yksinkertaisempaa, kun ei tarvitse suunnitella reittejä ja aikatauluja 	<ul style="list-style-type: none"> + Kokonaisuuden selkeys + Laadullisen palvelutason nousu + Selkeä lippujärjestelmä + Palvelun vakaus + Matkustajainfon laatu + Matkaketjujen suunnittelu + Keskitetty asiakaspalvelu
-	<ul style="list-style-type: none"> - Suuremmat liikennöintikustannukset - Liikenteen suunnittelu, tukipalvelut ja kilpailutus edellyttävät lisäresursseja - Ei kannusta liikennöitsijää innovatiivisuuteen 	<ul style="list-style-type: none"> - Nykyistä suuremmat liikennöintikustannukset - Liikenteen järjestäminen edellyttää mahdollisesti suurempia henkilöresursseja 	<ul style="list-style-type: none"> - Pienemmät katteet, tarjoaminen helpompaa ja kohteet kiinnostavia → kilpailu lisääntyy - Ei juuri vapauksia liikenteen toteuttamisessa 	<ul style="list-style-type: none"> - Markkinaehtoisen haltuunoton myötä yksittäisten matkustajien palvelu voi heikentyä
Mahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> + Tilaajabrändäys 	<ul style="list-style-type: none"> + Houkuttelevuuden nousu, luotettavan joukkoliikennepalvelun tuoma imagohyöty 	<ul style="list-style-type: none"> + Uusille toimijoille helpompi tulla markkinaan 	<ul style="list-style-type: none"> + Kaluston laatu + Mobiililiput + Matkustajainfo kootusti
Riskit	<ul style="list-style-type: none"> - Lipputuloriski - Ennakoimattomat muutokset - Henkilöresurssiriski 	<ul style="list-style-type: none"> - Henkilöresurssiriski 		<ul style="list-style-type: none"> - Liikenteen järjestämisestä aiheutuvat lisäkustannukset voivat nostaa lippujen hintoja

Skenaario 2

KOS-ELY

Suunnittelualueen kuntien markkinaehtoinen liikenne otetaan haltuun.

Uudenmaan ELY-keskus tilaa suunnittelualueen liikenteen käyttöoikeussopimuksella (KOS).

Vaihtoehtona reittikohtainen käyttöoikeussopimus (RKOS) tai aluekohtainen käyttöoikeussopimus (AKOS).

Kaluston määrittely
Asiakaspalvelukanavien määrittely
Palvelun seuranta ja laadunvalvonta
Pysäkki-info ja -infra tiealueella

Vastuut		
Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät
Liikenteen hankinta	Taloudellinen resursointi, budjetointi	Autokierro- ja vuorosuunnittelu
Palvelutasomäärittely		Operatiivinen toiminta + suunnittelu
Maksuosuuksien jakamisesta sopiminen		Asiakaspalvelu
Sopimusohjaus ja -seuranta	Pysäkki-info ja -infra kuntien alueella	Linjasto/reittisuunnittelu (AKOS)
Lippulajien ja -hintojen määrittely	Kuntalaisten palautteiden vastaanottaminen	Aikataulusuunnittelu (AKOS)
Lippu- ja maksujärjestelmän tekninen määrittely	Kunnan päätöksentekoprosessin läpikäynti	Matkustajainformaation tuottaminen (AKOS)
Linjasto/reittisuunnittelu (RKOS)	Kunnan toiveiden tuominen suunnitteluun	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus
Suunnitteluyhteistyö		Häiriötiedotus
Aikataulusuunnittelu (RKOS: joko ELY tai liikennöitsijä)		
Matkustajainformaation tuottaminen (RKOS: joko ELY tai liikennöitsijä)		
Tilaaabrändäyksen määrittely	Matkustajatietojen kerääminen, tilastojen seuranta	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään
Infojärjestelmän määrittely		
Maksutapojen määrittely		

Skenaario 2

KOS-ELY: vaikutukset

	Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät	Matkustaja
+	<ul style="list-style-type: none"> + Ennustettavuus, parempi seurattavuus + Kokonaisuuden hallinta + Mahdollisuus vaikuttaa liikenteeseen 	<ul style="list-style-type: none"> + R-KOS: Vastuu enemmän ELY:llä, joukkoliikenneyhteistyö keskitetty + R-KOS: Ennustettavaa joukkoliikennepalvelua + Mahdollisuudet vaikuttaa liikenteeseen + A-Kos: vastuu siirtyy enemmän liikennöitsijälle, ennustettavaa palvelua, sopimusyhteistyö keskitetty ELY:n kautta + A-Kos: vähemmän henkilöresursseja 	<ul style="list-style-type: none"> + alueen/reitin nykyinen liikennöitsijä on etulyöntiasemassa + A-KOS: vapaudet liikenteen toteuttamisessa, uusien toimijoiden tuleminen markkinaa hankalaa 	<ul style="list-style-type: none"> + R-KOS: kokonaisuuden selkeys, laadullisen palvelutason nousu, selkeä lippujärjestelmä (mahdollisuus lippujen yhteiskäyttöisyyteen), palvelun vakaus, informaatiojärjestelmä, matkaketjujen suunnittelu, keskitetty asiakaspalvelu ja sen selkeys + A-KOS: selkeä lippujärjestelmä (mahdollisuus lippujen yhteiskäyttöisyyteen), palvelun vakaus, informaatiojärjestelmä, matkaketjujen suunnittelu, keskitetty asiakaspalvelu ja sen selkeys
-	<ul style="list-style-type: none"> - nykyistä suuremmat liikennöintikustannukset - R-KOS: liikenteen suunnittelu, mahdollisesti tukipalvelut ja kilpailutus edellyttävät nykyistä enemmän henkilöresursseja - A-KOS: Haastava tarjota ja toteuttaa, ei välttämättä lisää kilpailua, voi nostaa kustannuksia, vaikutusmahdollisuudet liikenteeseen vähäiset 	<ul style="list-style-type: none"> - nykyistä suuremmat liikennöintikustannukset - R-KOS: liikenteen järjestäminen edellyttää nykyistä suurempia henkilöresursseja 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipputuloriski - Vaikea tulla uuteen markkinaa, alueen/reitin nykyinen liikennöitsijä on etulyöntiasemassa 	<ul style="list-style-type: none"> - A-KOS: omassa kunnassa ei välttämättä enää juurikaan tietoa tai ymmärrystä joukkoliikenteen perään
Mahdollisuudet		+ Houkuttelevuuden nousu/imagohyöty		+ A-KOS: Kokonaisuuden selkeys (ei varmaa), + A-KOS: Laadullisen palvelutason nousu (ei varmaa)
Riskit	- Saadaanko sopimukseen riittävät kannustimet joukkoliikenteen kehittämiseen?	- Saadaanko sopimukseen riittävät kannustimet joukkoliikenteen kehittämiseen?	- Lipputuloriski	

Skenaario 3 Brutto-Kunta

Suunnittelualueen kuntien markkinaehtoinen liikenne otetaan haltuun. Kunnat toimivat alueen toimivaltaisena viranomaisena ja vastaavat suunnittelualueen avoimen joukkoliikenteen järjestämisestä joko yhteistyössä tai vastuukuntamallilla. Toimivaltaisen viranomaisen hallinnoinnista voi ELYn sijaan vastata myös Traficom.

Kunnat tilaavat liikenteen bruttohankintana.

Vastuut keskittyvät hyvin pitkälti kuntien harteille ja ELYn rooli jää melko pieneksi.

Vastuut		
Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät
Pysäkki-info ja -infra tiealueella	Liikenteen hankinta	Autokierto- ja vuorosuunnittelu
Maksuosuuksien jakamisesta sopiminen		Operatiivinen toiminta + suunnittelu
Palvelutasomäärittely		Asiakaspalvelu
Suunnittelu yhteistyö		Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään
	Häiriötiedotus	
	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus?	
Matkustajatietojen kerääminen, tilastojen seuranta	Infojärjestelmän määrittely	
Infojärjestelmän toteutus	Maksutapojen määrittely	
Matkustajainformaation tuottaminen	Linjasto/ reittisuunnittelu	Palvelun seuranta ja laadunvalvonta
Kuntalaisten palautteiden vastaanottaminen	Aikataulusuunnittelu	Taloudellinen resursointi, budjetointi
Kunnan toiveiden tuominen suunnitteluun	Kaluston määrittely	Sopimusohjaus ja -seuranta
Kunnan päätöksen- tekoprosessin läpikäynti	Tilaaabrändäyksen määrittely	Lippulajien ja -hintojen määrittely
Pysäkki-info ja -infra kuntien alueella	Asiakaspalvelukanavien määrittely	Lippu- ja maksujärjestelmän tekninen määrittely
	Lippu- ja maksujärjestelmän hankinta	

Skenaario 3

Brutto-Kunta: vaikutukset

	Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät	Matkustaja
+	+ mahdollisuudet vaikuttaa liikenteeseen	+ Ennustettavuus, parempi seurattavuus + Kokonaisuuden hallinta + Täydet mahdollisuudet vaikuttaa liikenteeseen + Lisää kilpailua	+ Tarjouksen tekeminen riskittömämpää, koska lipputuloriski puuttuu + Tarjouksen tekeminen on yksinkertaisempaa, kun ei tarvitse suunnitella reittejä ja aikatauluja	+ Kokonaisuuden selkeys + Laadullisen palvelutason nousu + Selkeä lippujärjestelmä + Palvelun vakaus + Matkustajainfon laatu + Matkaketjujen suunnittelu + Keskitetty asiakaspalvelu
-	- Nykyistä suuremmat liikennöintikustannukset	- Nykyistä suuremmat liikennöintikustannukset - Liikenteen suunnittelu, tukipalvelut ja kilpailutus edellyttävät merkittäviä lisäresursseja - Ei kannusta liikennöitsijää innovatiivisuuteen	- Pienemmät katteet, tarjoaminen helpompaa ja kohteet kiinnostavia → kilpailu lisääntyy - Ei juuri vapauksia liikenteen toteuttamisessa	- Markkinaehtoisen haltuunoton myötä yksittäisten matkustajien palvelu voi heikentyä
Mahdollisuudet		+ Houkuttelevuuden nousu, luotettavan joukkoliikennepalvelun tuoma imagohyöty + Tilaajabrändäys	+ Uusille toimijoille helpompi tulla markkinaan	+ Kaluston laatu + Mobiililiput + Matkustajainfo kootusti
Riskit		- Lipputuloriski - Ennakoimattomat muutokset - Henkilöresurssiriski		- Liikenteen järjestämisestä aiheutuvat lisäkustannukset voivat nostaa lippujen hintoja

Skenaario 4 KOS-Kunta

Suunnittelualueen kuntien markkinaehtoinen liikenne otetaan haltuun. Kunnat toimivat alueen toimivaltaisena viranomaisena ja vastaavat suunnittelualueen avoimen joukkoliikenteen järjestämisestä joko yhteistyössä tai vastuukuntamallilla. Toimivaltaisen viranomaisen hallinnoinnista voi ELYn sijaan vastata myös Traficom.

Kunnat tilaavat suunnittelualueen liikenteen käyttöoikeussopimuksella (KOS). Vaihtoehtona reittikohtainen käyttöoikeussopimus (RKOS) tai aluekohtainen käyttöoikeussopimus (AKOS).

Tehtävät		
Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät
Pysäkki-info ja -infra tiealueella	Liikenteen hankinta	Autokierro- ja vuorosuunnittelu
Palvelutasomäärittely		Operatiivinen toiminta + suunnittelu
Maksuosuuksien jakamisesta sopiminen		Asiakaspalvelu
Suunnittelu yhteistyö		Linjasto/reittisuunnittelu (AKOS)
	Pysäkki-info ja -infra kuntien alueella	Aikataulusuunnittelu (AKOS)
	Tilaaajabrändäyksen määrittely	Matkustajainformaation tuottaminen (AKOS)
	Infojärjestelmän määrittely	Lippu- ja maksujärjestelmän toteutus
	Maksutapojen määrittely	
Matkustajatietojen kerääminen, tilastojen seuranta	Aikataulusuunnittelu (RKOS: joko kunta tai liikennöitsijä)	
Asiakaspalvelukanavien määrittely	Matkustajainformaation tuottaminen (RKOS: joko kunta tai liikennöitsijä)	
Palvelun seuranta ja laadunvalvonta	Taloudellinen resursointi, budjetointi	Sijaintitiedon tuottaminen infojärjestelmään
Kaluston määrittely	Sopimusohjaus ja -seuranta	Häiriötiedotus
Kuntalaisten palautteiden vastaanottaminen	Lippu- ja maksujärjestelmän tekninen määrittely	
Kunnan päätöksentekoprosessin läpikäynti	Linjasto/reittisuunnittelu (RKOS)	
Kunnan toiveiden tuominen suunnitteluun	Lippulajien ja -hintojen määrittely	

Skenaario 4

KOS-Kunta: vaikutukset

	Uudenmaan ELY-keskus	Kunnat	Liikennöitsijät	Matkustaja
+	+ Mahdollisuus vaikuttaa liikenteeseen	+ Ennustettavuus, parempi seurattavuus + Kokonaisuuden hallinta + Mahdollisuudet vaikuttaa liikenteeseen + A-Kos: vastuu siirtyy enemmän liikennöitsijälle,	+ alueen/reitin nykyinen liikennöitsijä on etulyöntiasemassa + A-KOS: vapaudet liikenteen toteuttamisessa, uusien toimijoiden tuleminen markkinaan hankalaa	+ R-KOS: kokonaisuuden selkeys, laadullisen palvelutason nousu, selkeä lippujärjestelmä (mahdollisuus lippujen yhteiskäyttöisyyteen), palvelun vakaus, informaatiojärjestelmä, matkaketjujen suunnittelu, keskitetty asiakaspalvelu ja sen selkeys + A-KOS: selkeä lippujärjestelmä (mahdollisuus lippujen yhteiskäyttöisyyteen), palvelun vakaus, informaatiojärjestelmä, matkaketjujen suunnittelu, keskitetty asiakaspalvelu ja sen selkeys
-	- nykyistä suuremmat liikennöintikustannukset	- R-KOS: liikenteen suunnittelu, mahdollisesti tukipalvelut ja kilpailutus edellyttävät nykyistä merkittävästi enemmän henkilöresursseja - A-KOS: Haastava tarjota ja toteuttaa, ei välttämättä lisää kilpailua, voi nostaa kustannuksia, vaikutusmahdollisuudet liikenteeseen vähäiset	- Lipputuloriski - Vaikea tulla uuteen markkinaan, alueen/reitin nykyinen liikennöitsijä on etulyöntiasemassa	
Mahdollisuudet		+ houkuttelevuuden nousu/imagohyöty		A-KOS: Kokonaisuuden selkeys (ei varmaa), laadullisen palvelutason nousu (ei varmaa)
Riskit	- Saadaanko sopimukseen riittävät kannustimet joukkoliikenteen kehittämiseen?	- Saadaanko sopimukseen riittävät kannustimet joukkoliikenteen kehittämiseen?	- Lipputuloriski - Saadaanko sopimukseen riittävät kannustimet joukkoliikenteen kehittämiseen?	

Skenaarioiden vertailu: asiakasnäkökulma

Osa-alue	VEO+	Brutto-ELY	Brutto-Kunta	KOS-ELY	KOS-Kunta
Lippu- ja maksujärjestelmä	- Sekava, vaatii perehtymistä. Asiakkaalle helpotusta toisivat alueen yhteiset lipputuotteet ja maksutavat, jotka käyvät liikennöitsijästä ja kunnasta riippumatta.	++ Yhtenäiset lipputuotteet ja maksutavat helpottavat palvelun käyttöä	++ Selkeä lippujärjestelmä, helpottaa palvelun käyttöä	++	
Infojärjestelmä	- Sekava, vaatii perehtymistä.	++ Yhteensopiva, yhtenäinen, yhdennäköinen infojärjestelmä, helpottaa palvelun käyttöä, mahdollistaa matkaketjuja	+	+	Kokonaisuuden selkeys, palvelun vakaus, ei vaihtuvia vuoroja tai niistä ilmoitetaan infojärjestelmässä: mahdollisuus häiriötiedotukseen. A-KOSissa vähäinen vaikutusmahdollisuus matkaketjuihin
Kalusto	+/-/neutraali Liikennöitsijät keskittävät uudemmat ja uusiutuvalla käyttövoimalla ajavat autot alueille, joissa niitä sopimuksissa vaaditaan. Ei esteettömiä, koska ei ole matalalattiabusseja.	+ Mahdollista edellyttää esim. matalalattiabussit sairaalaan meneville vuoroille ja vaihtoehtoisia käyttövoimia liikenteeseen	+	+	Mahdollista edellyttää esim. matalalattiabussit sairaalaan meneville vuoroille ja vaihtoehtoisia käyttövoimia liikenteeseen
Asiakaspalvelu	+/- Plussaa, jos ELY+kunnat hankkivat/järjestävät yhteisen asiakaspalvelun, josta asiakas saa tarvitsemansa tiedon yhden oven takaa.	++ Selkeä asiakaspalvelu, kun tiedetään kuka hoitaa/kenelle kuuluu	+	+	Selkeä asiakaspalvelu, kun tiedetään kuka hoitaa/kenelle kuuluu. Riskinä liikennöitsijän palveluattius

Skenaarioiden vertailu: tilaajanäkökulma

Osa-alue	VEO+	Brutto-ELY	Brutto-Kunta	KOS-ELY	KOS-Kunta
Liikenteen järjestäminen	+ ELY kilpailuttaa sopimusliikenteen, liikennöitsijät markkinaehtoisena	++ ELY: liikenteen hankinta, sopimusohjaus+seuranta, liikenteen suunnittelu, yhteistyö kuntien kanssa. Mahdollisuus kehittää resurssien salliessa. Esim. joukkoliikenteen brändäys?	++ Kuntayhteenliittymä/Vastuukunta: liikenteen hankinta, sopimusohjaus+seuranta, liikenteen suunnittelu, yhteistyö ELYn kanssa. Mahdollisuus kehittää resurssien salliessa.	+ ELY: liikenteen hallinta ja sopimusohjaus+seuranta Liikennöitsijä/ELY: liikenteen suunnittelu, aikataulutus, matkustajainformaatio.	+ Kuntayhteenliittymä/vastuukunta: liikenteen hallinta ja sopimusohjaus+seuranta Liikennöitsijä/kunta: liikenteen suunnittelu, aikataulutus, matkustajainformaatio.
Lippu- ja maksujärjestelmä	- Ei suurta mahdollisuutta kehittää, edelleen liikennöitsijöiden omat lippu- ja maksujärjestelmät. Sopimusten kautta velvoite hyväksymään esim. alueen yhteinen lipputuote.	++ Yhtenäinen lippu- ja maksujärjestelmä, jolla mahdollista saada lisää lipputuloja lisääntyneiden asiakkaiden myötä, mutta järjestelmä myös maksaa. Parempi mahdollisuus vaikuttaa järjestelmiin ja lipun hintoihin nopeammalla aikataululla.	+	+	+
Infojärjestelmä	+ Mahdollista kehittää investointien ja lisäresurssien avulla., mutta vain sopimusliikenteen osalta.	+ Sopimustekninen asia, kuka hoitaa. Yhtenäinen järjestelmä koko alueella, helppo seurata ja kehittää	+	+	+
Kalusto	+ Kalustoon voidaan vaikuttaa vain sopimusliikenteen osalta.	++ Mahdollisuus vaikuttaa, varsinkin suurissa sopimuskokonaisuuksissa tehdä tiukkoja kalustovaatimuksia. Uusiutuvan energian käyttö myös houkutteleva tekijä?	++ Mahdollisuus vaikuttaa, varsinkin suurissa sopimuskokonaisuuksissa tehdä tiukkoja kalustovaatimuksia. Uusiutuvan energian käyttö myös houkutteleva tekijä?	++ Mahdollisuus vaikuttaa, varsinkin suurissa sopimuskokonaisuuksissa tehdä tiukkoja kalustovaatimuksia. Uusiutuvan energian käyttö myös houkutteleva tekijä?	++ Mahdollisuus vaikuttaa, varsinkin suurissa sopimuskokonaisuuksissa tehdä tiukkoja kalustovaatimuksia. Uusiutuvan energian käyttö myös houkutteleva tekijä?
Asiakaspalvelu	+ Alueen yhteinen asiakaspalvelu mahdollinen esim. hankkimalla 3. osapuolelta. Toimisi vain viestinviejänä.	++ Helpompi seurata ja reagoida palautteisiin, jos tilaajalla asiakaspalveluvastuu. Voidaan ulkoistaa myös kolmannelle osapuolelle tai vastuuttaa liikennöitsijälle.	++ Liikennöitsijä hoitaa matkustajainformaatiosta ja omaa intressin saada matkustajia kyytiin. Tosin sopimus on tehty tietyille kalustokapasiteeteille, liikennöitsijällä ei välttämättä halua lisätä kalustoa linjoille.	+	+
Riskit	-- Markkinaehtoisien liikenteen lyhyt ilmoitusvelvollisuus. Lipputuloriski; markkinaehtoisella liikenteellä "tuottavat linjat"	++ Kun ELY/kunta kantaa lipputuloriskin, liikennöinti on halvempaa. Mahdollisuus myös kasvattaa asiakaskuntaa/lipputuloja. Asiakaskunnan kasvaessa lisäostot liikenteeseen helpompia. Ennakoimattomat muutokset. Resurssipula	+	-	-